

K R O N I K A

Anna TABISZ
Uniwersytet Opolski

DOI: 10.14746/bo.2022.3.11

Uroczystość nadania tytułu *doctor honoris causa* prof. PhDr. Janie Hoffmannovej, DrSc.

27 maja 2021 r. na wniosek Rady Instytutu Językoznawstwa Senat Uniwersytetu Opolskiego przyjął uchwałę o wszczęciu postępowania w sprawie przyznania tytułu *doctor honoris causa* wybitnej czeskiej językoznawczynie prof. PhDr. Janie Hoffmannovej, DrSc. z Akademii Nauk Republiki Czeskiej w Pradze. W przewodzie Profesorki Senat wyznaczył dwie recenzentki: prof. PhDr. Olgę Organovą, CSc. z Uniwersytetu Komenskigo w Bratysławie oraz prof. dr hab. Bożenę Witosz z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

25 listopada 2021 r. Senat Uniwersytetu Opolskiego po zapoznaniu się z recenzjami podjął uchwałę o nadaniu prof. PhDr. Janie Hoffmannovej, DrSc. tytułu *doctor honoris causa*, a obowiązek wygłoszenia laudacji na cześć czeskiej językoznawczynie powierzył prof. dr hab. Jolancie Nocoń. Podczas posiedzenia wyznaczono również termin uhonorowania prof. PhDr. Janie Hoffmannovej, DrSc. Ustalono, że uroczystość odbędzie się 10 marca 2022 r. – w dniu Święta Uniwersytetu Opolskiego i jednocześnie 28. rocznicy jego utworzenia.

Uroczystość wręczenia doktoratu poprzedziła msza św. koncelebrowana z okazji Święta Uniwersytetu Opolskiego, która została odprawiona 9 marca o godz. 18⁰⁰ w kościele seminaryjno-akademickim św. Jadwigi Śląskiej w Opolu pod przewodnictwem księdza biskupa Jana Kopca.

Główne obchody nadania tytułu *doctor honoris causa* prof. PhDr. Janie Hoffmannovej, DrSc. oraz prof. dr hab. Julianowi Kornhauserowi rozpoczęły się 10 marca 2022 r. o godz. 12⁰⁰ w auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego od uroczystego hymnu *Gaude Mater Polonia* w wykonaniu chóru akademickiego *Drama per Musica* pod dyrekcją dr Elżbiety Trylnik. Następnie Rektor Uniwersytetu

¹ Na tym samym posiedzeniu senat na wniosek Instytutu Nauk o Literaturze przyjął również uchwałę o wszczęciu postępowania w sprawie przyznania tytułu *doctor honoris causa* znakomitemu poecie, prozaikowi, eseiście i tłumaczowi literatury serbskiej i chorwackiej prof. dr hab. Julianowi Kornhauserowi.

Opolskiego prof. dr hab. Marek Masnyk oficjalnie otworzył uroczystości, nawiązując do aktualnych wydarzeń zza wschodniej granicy²:

24 lutego Rosja zaatakowała Ukrainę. Jesteśmy dziś świadkami ludobójstwa dokonywanego na oczach świata. Tysiące ludzi szuka schronienia u nas; otworzyliśmy przed nimi swoje drzwi i swoje serca [...]. Są tu dziś z nami nasi studenci i wykładowcy z Ukrainy. Przywitajmy ich brawami, to nasi przyjaciele. Niech brawa będą wyrazem naszego wsparcia. Witamy was serdecznie! Dziś wszyscy jesteśmy Ukraińcami!

Po tej wyjątkowej chwili Rektor powitał przybyłych gości, wśród których byli m.in. wicemarszałkini województwa opolskiego Zuzanna Donath-Kasiura, dyrektorka generalna opolskiego Urzędu Wojewódzkiego Barbara Zwierzewicz, prezydent Opola Arkadiusz Wiśniewski, rektorzy wyższych szkół: Politechniki Opolskiej, prof. PO dr hab. inż. Marcin Lorenc, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, dr Paweł Strózik, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, prof. PWSZ dr inż. Przemysław Malinowski, prorektorzy: Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu ppłk dr Krzysztof Gruca, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach prof. SUM dr hab. n. med. Damian Czyżewski, dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. UJ dr hab. Władysław Witalisz oraz byli rektorzy Uniwersytetu Opolskiego: prof. dr hab. Krystyna Czaja, prof. dr hab. Stanisław S. Niciejka, prof. dr hab. Józef Musielok, a także przedstawiciele świata akademickiego: prof. dr hab. Mieczysław Balowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i prof. UP dr hab. Krystyna Krawiec-Złotkowska z Akademii Pomorskiej w Słupsku. Uroczystość zaszczylicili również przedstawiciele biznesu, służb mundurowych, instytucji oświaty i kultury – Aleksander Iszczuk, naczelnik Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Opola, Magdalena Matyjaszek, naczelniczka Wydziału Kultury, Turystyki i Współpracy Zagranicznej Urzędu Miasta Opola, a także goście prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc.: doc. PhDr. Olga Müllerová, CSc., PhDr. Martin Prošek, Ph.D. z Akademii Nauk Republiki Czeskiej, PhDr. Petr Nejedlý, Ph.D. z Akademii Nauk Republiki Czeskiej, PhDr. Jiří Zeman, Ph.D. z Uniwersytetu Hradec Králové oraz PhDr. Bohuslav Hoffmann, Csc.

W okolicznościowym przemówieniu prof. dr hab. Marek Masnyk przypomniał m.in. historię Uniwersytetu Opolskiego, akcentując przy tym szczególną rolę i znaczenie opolskiej polonistyki (językoznawstwa i literaturoznawstwa) dla opolskiego środowiska akademickiego. W wystąpieniu zauważył, iż prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. to czterdziesta ósma osoba, której nadano tę najwyższą godność akademicką. Jej poprzednicy to m.in. znakomity teoretyk i historyk literatury prof. dr hab. Michał Głowiński, twórca nowoczesnej polskiej teorii literatury prof. dr hab. Ryszard

² Uroczystość odbyła się dwa tygodnie po ataku Rosji na Ukrainę.

Nycz, zagraniczny polonista zajmujący się literaturą polską prof. Rolf Fieguth, ambasador polskiej literatury w Korei Południowej prof. Cheong Byung Kwon, znawca polsko-angielskiego językoznawstwa kontrastywnego prof. dr hab. Jacek Fisiak, świetny historyk literatur prof. dr hab. Hubert Orłowski, wielki uczony językoznawstwa polskiego prof. dr hab. Jan Miodek, a także pisarze: Wiesław Myśliwski – oryginalny twórca, którego dzieła należą do wielkich osiągnięć literatury nie tylko polskiej, Tadeusz Różewicz – wybitny poeta polski oraz Stanisław Lem – twórca polskiej powieści *hard science fiction*.

Następnie o wygłoszenie mowy pochwalnej została poproszona prof. dr hab. Jolanta Nocoń, promotorka w przewodzie doktorskim prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc. Rozpoczynając swą wypowiedź cytatem z *Malego księcia* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego („Idąc prosto przed siebie, nie można zejść daleko...”), laudatorka podkreśliła zasługi prof. PhDr. Jana Hoffmannovej, DrSc. na polu stylistyki światowej. Uważa, że nie jest badaczką „jednego problemu ograniczona wymogami jednego paradygmatu”. Jej dokonania naukowe świadczą, że jest osobą niezwykle kreatywną, poszukującą i inspirującą kolejne pokolenia naukowców, ponieważ „szuka zróżnicowanych narzędzi i metod badawczych, nowych ujęć i koncepcji pozwalających opisać różne formy ludzkiej komunikacji”. W drugiej kolejności mowę pochwalną na cześć prof. dr hab. Juliana Kornhausera wygłosił prof. UO dr hab. Adrian Gleń z Instytutu Nauk o Literaturze Uniwersytetu Opolskiego.

Po wysłuchaniu laudacji na cześć doktorantów, a także ciekawych aranżacji muzycznych w wykonaniu akademickiego chóru nastąpił najważniejszy moment uroczystości – wręczenie dyplomów laureatom. Po odczytaniu treści dyplomu doktorskiego prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc. przez prof. dr hab. Jolantę Nocoń Rektor Uniwersytetu Opolskiego w obecności prof. Bożeny Witosz, recenzentki dorobku Doktorantki wręczył go Bohaterce uroczystości.

W dalszej części uroczystości obecni na sali mogli wysłuchać wystąpienia *doctor honoris causa* Uniwersytetu Opolskiego prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc., która rozpoczęła swój okolicznościowy wykład od podziękowań opolskiemu środowisku naukowemu:

Jest dla mnie ogromnym zaszczytem to, że mogę uczestniczyć w dzisiejszej uroczystości. Dziękuję moim koleżankom i kolegom, polonistom, slawistom za inicjatywę oraz troskę, dziękuję [...] władzom uczelni i wszystkim Państwu.

Językoznawczynie, nawiązując do opowiadania Bohumila Hrabala *Postrzyżyny* i „czasu skracania”, zwróciła uwagę na „czasy mieszania” i samą kategorię „mieszania”, wykorzystywaną w badaniach nad rozmową potoczną i jej stylem, wokół której osnuła swoje wystąpienie, przywołując takie zjawiska, jak: mieszanie stylów indywidualnych, mieszanie ról komunikacyjnych, mieszanie tematów, mieszanie kodów,

mieszanie zasad ekonomii języka. Czeska badaczka podkreśliła, że również stylistyka kładzie nacisk na mieszanie we wszystkich sferach komunikacji, a pojawienie się komunikacji elektronicznej, która przenika całkowicie do naszego życia, powoduje najwyższy stopień mieszania – miesza się w niej bowiem m.in. komunikacja codzienna ze światem instytucjonalnym, medialnym, reklamą, marketingiem, a także literaturą, a przede wszystkim miesza się odmiana pisana i mówiona. Na zakończenie swojego wykładu prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. zauważyła, że o wielu wspomnianych powyżej zagadnieniach pisała w ostatnich trzech dekadach w założonym przez prof. dr hab. Stanisława Gajdę opolskim czasopiśmie „Stylistyka”, którego od samego początku jest członkinią rady redakcyjnej, a także prezentowała na konferencjach organizowanych przez prof. dr hab. Mieczysława Balowskiego. Pogratulowała przy tym kontynuatorom dzieła prof. dr hab. Stanisława Gajdy – prof. dr hab. Ewie Malinowskiej i prof. UO dr hab. Marzenie Makuchowskiej.

Następnie wybrane wiersze prof. dr hab. Juliana Kornhausera przedstawił Andrzej Seweryn, znakomity aktor, reżyser i dyrektor Teatru Polskiego w Warszawie.

W dalszej części uroczystości Rektor prof. dr hab. Marek Masnyk wyczytał nazwiska osób, które nadesłały listy gratulacyjne. Wśród nich znaleźli się rektorzy: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego prof. UWM dr hab. Jerzy Przyborowski, Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, ks. prof. dr hab. Jerzy Wołyniec, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski, Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, prof. dr hab. n. med. Piotr Poniowski, Politechniki Częstochowskiej, prof. dr hab. inż. Norbert Szczygiol, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, prof. dr hab. inż. Celina Olszak, prorektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. prof. dr hab. Robert Tyrała, dziekan Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. Tomasz Mizerkiewicz, dyrektorka Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. Elżbieta Winiecka oraz Andrzej Żylak – honorowy konsul w Chorwacji.

Na ręce Rektora Uniwersytetu Opolskiego został przekazany także list gratulacyjny ministra edukacji i nauki prof. KUL dr hab. Przemysława Czarnka, w którym zaznacza on m.in., iż nie sposób przecenić zasług prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc. dla rodzimej nauki, ale również dla lingwistyki europejskiej:

[...] wśród licznych dokonań badaczki podkreślić należy autorstwo setek publikacji, członkostwo w towarzystwach naukowych, a także uczestnictwo w prestiżowych grantach. Profesor PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. to niekwestionowany autorytet w swojej dziedzinie, a jej dorobek to wzór działalności naukowej [...].

Gratulacje przesłał również premier polskiego rządu Mateusz Morawiecki. O odczytanie listu prezesa rady ministrów została poproszona Barbara Zwierzewicz z Urzędu Wojewódzkiego w Opolu. Zgromadzeni mogli m.in. usłyszeć:

Dorobek naukowy prof. Jany Hoffmannovej, jednej z najwybitniejszych językoznawczyń współczesnej slawistyki to ponad czterdzieści lat nowatorskich badań z obszaru stylistyki, lingwistyki tekstu, a od lat 90. współczesnego języka czeskiego mówionego [...]. To lata aktywnej obecności w publikacjach czeskich i europejskich [...], to również nieoceniona praca dydaktyczna i wielka spuścizna z talentem przekazywana innym magistrantom, doktorantom i współpracownikom. Spuścizna, której owocem jest także trwająca od końca lat 80. XX wieku nieprzerwana, wspaniała współpraca z Uniwersytetem Opolskim. Serdecznie, Pani Profesor, gratuluję Pani dzisiejszego wyróżnienia i dziękuję za budowanie więzi między naszymi narodami.

W dalszej części uroczystości poświęconej wystąpieniom gości głos zabrała m.in. wicemarszałkini Sejmiku Województwa Opolskiego Zuzanna Donath-Kasiura. W swojej wypowiedzi zauważyła, że Uniwersytet Opolski uhonorował osoby, które przywracają pamięć o rzeczach fundamentalnych i każą zastanowić się nad znaczeniem słowa, znaczeniem komunikacji w czasach, gdy coraz więcej obrazów, a coraz mniej słów. Podziękowała również za to, że „uhonorowani doktorzy przypominają o znaczeniu prawdy, bo coraz więcej w naszym świecie półprawdy i mijania się z prawdą”.

Następnie głos zabrała prof. UŚ dr hab. Iwona Loewe z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W swojej przemowie podkreśliła wagę dorobku prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc., z którą mogła spotykać się w wielu europejskich miastach na sympozjach, kongresach i konferencjach naukowych i dzięki której czuje się dzisiaj dumna z tego, że jest polonistką, językoznawczynią i slawistką językoznawczynią.

Gratulacje w imieniu Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Jacka Popiela przeczytał prof. UJ dr hab. Władysław Witalisz. Następnie prof. UO dr hab. Danuta Lech-Kirstein przedstawiła listy od recenzentki dorobku naukowego prof. PhDr. Jany Hoffmannovej, DrSc. – prof. PhDr. Olgi Orgonovej, CSc. oraz prof. dr hab. Doroty Simonides, wieloletniej profesor Uniwersytetu Opolskiego, posłanki na sejm i senatorki Rzeczypospolitej Polskiej – pierwszej kobiety uhonorowanej przez Uniwersytet Opolski tytułem *doctor honoris causa*, która przekazała swoje gratulacje tym bardziej serdeczne, że „Pani Profesor Jana Hoffmannová jest drugą kobietą, którą Senat naszego uniwersytetu postanowił uhonorować w ciągu niemal czterdziestoletniej historii nadawania tego tytułu”. Prof. dr hab. D. Simonides wyraziła nadzieję, że kolejna uczona zostanie zauważona wcześniej niż za następne piętnaście lat. Wyrazy uznania językoznawców środowiska poznańskiego przekazał prof. dr hab. Mieczysław Bałowski. Zebrani mogli m.in. usłyszeć, iż prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. jest obecnie najbardziej rozpoznawanym i najwyższym autorytetem współ-

czesnej stylistyki słowiańskiej, na gruncie której opracowała wzorcowe i transdyscyplinarne metody oglądu przedmiotu badawczego wykorzystywane dziś przez wielu badaczy i nie tylko językoznawców. Głos zabrała również prof. AP dr hab. Krystyna Krawiec-Złotkowska z Akademii Pomorskiej w Słupsku, która m.in. podziękowała prof. PhDr. Janie Hoffmanovej, DrSc. za przełamywanie stereotypów dotyczących roli kobiet w nauce i nawiązała do jednego z wywiadów, w którym Doktorantka powiedziała, że nie istniały dla niej godziny pracy, że praca była częścią jej życia. Na zakończenie tej części uroczystości prof. UO dr hab. Aleksander Gadomski odczytał list przewodniczącej Komisji Slawistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów prof. Natalii Kluszyny. W liście podkreślono m.in., że prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc. to wybitna badaczka i stylistka, aktywna członkini Komisji Stylistycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów, która bierze udział we wszystkich przedsięwzięciach naukowych Komisji, wyznaczając wysokie standardy w badaniach stylistycznych i nakreślając szerokie perspektywy rozwoju stylistyki słowiańskiej.

Obchody zamknął Rektor Uniwersytetu Opolskiego prof. dr hab. Marek Masnyk, dziękując obecnym i wszystkim jednostkom odpowiedzialnym za zorganizowanie tej pięknej uroczystości. Na zakończenie zgodnie z akademicką tradycją chór pod kierownictwem dr Elżbiety Trylnik odśpiewał hymn *Gaudeamus igitur*:

[...]
Vivat Academia,
Vivat Professores,
Vivat membrum quodlibet,
Vivant membra quaelibet,
Semper sint in flore,
Semper sint in flore!